

K úspešnému priebehu konferencie nesporne prispela veľmi dobrá organizácia a zostáva sa len tešiť na pripravovaný zborník z prednesených referátov.

Silvia Kocianová

PhDr. Silvia Kocianová
Filozofický ústav SAV
Klemensova 19
813 64 Bratislava
SR

LISTRY Z PODZEMIA

RAISA KOPSOVÁ, Filozofický ústav SAV, Bratislava

Pod týmto metaforickým (zrejme Dostojevského *Zápisníkmi z podzemia* inšpirovaným) názvom sa dňa 19. apríla 1996 konal v Bratislave celodenný seminár venovaný „kresťanskej samizdatovej publicistike na Slovensku v rokoch 1945-1989“. Tak znela téma seminára, ktorého poslaním bolo prezentovať a dokumentovať úlohu a pôsobenie tejto publicistiky v období „veľkého štyridsaťročného pôstu cirkvi na Slovensku“ (Š. Šmálik), priniesť svedectvo jej priamych aktérov a poukázať pritom na jej stále aktuálny odkaz. Sprievodným podujatím seminára bola malá, ale invenčne koncipovaná výstava dokumentov kresťanských periodických i neperiodických samizdatov. Prezentovalo sa tu 22 periodík, 300 titulov samizdatových kníh, 50 memoárových publikácií, ale aj výtvarné a auditívne diela. Organizátorom oboch akcií bolo Združenie kresťanských pracovníkov kultúry v spolupráci s Ústredím slovenskej kresťanskej inteligencie a s ďalšími združeniami s podporou Nadácie Hansa Seidela.

Medzi účastníkmi podujatia bol „výkvet kresťanskej samizdatovej literatúry“, čo zdôraznil vo svojom úvodnom príhovore František Mikloško. Takmer tri desiatky príspevkov, ktoré odzneli v rámci seminára, prezentovali teoretické reflexie fenoménu kresťanského samizdatu (R. Lesňák, J. Šimulčík, R. Lenz, J. Letz, A. Semeš, E. Dobiáš a i.), osobné svedectvá (V. Ďurikovič, A. Srholec, M. Lauko, P. Murdza, I. Polanský, V. Jukl a i.) aj spomienkové portréty.

Je symptomatické, že o historicko-sociologický výskum kresťanského samizdatu prejavujú záujem príslušníci mladšej generácie, ktorí nie sú zahľadení do minulosti tak ako jej svedkovia a aktéri. Ich prvoradou snahou je zachrániť pred zabudnutím štyridsaťročnú skúsenosť duchovného i mravného odporu voči vtedajšej totalite na Slovensku, ako sa zachovala na stránkach početných nelegálne vydávaných a rozširovaných časopisov a publikácií, predovšetkým kresťansky orientovaných. Dokumentovali to najmä príspev-

ky Jána Šimulčíka a Róberta Lenza. O monografické spracovanie (v rámci grantu) histórie kresťanského samizdatu sa usiluje skúsený Rudolf Lesňák, ktorý vo svojom úvodnom referáte načrtol horizonty plánovanej syntézy a prihovárал sa za vytvorenie špecializovaného pracoviska podľa vzoru pražskej *Nezávislej knižnice a študovne – Libri prohibiti*, o vybudovanie ktorej sa zaslúžil Jiří Gruntorád. Mimochodom, J. Gruntorád sa zúčastnil aj na tomto seminári a sprítomnil dobový (“pražský”) pohľad na slovenský katolícky samizdat.

Na seminári odznela zásadná myšlienka, že zmysel a význam samizdatového hnutia je najmä v tom, že odporom voči totalite vytváral zárodky občianskej spoločnosti na Slovensku, a preto by sa v profesionálnej sfére nemali robiť rozdiely medzi náboženským a tzv. občianskym samizdatom (J. M. Rydlo, J. Čarnogurský). Je to súčasť nášho kultúrneho pokladu a ako s kultúrnym pokladom s ním aj treba zaobchádzať. V tomto duchu pozdravil účastníkov seminára veľvyslanec SR vo Vatikáne prof. Anton Neuwirth.

Raisa Kopsová

PhDr. Raisa Kopsová, CSc.
Filozofický ústav SAV
Klemensova 19
813 64 Bratislava
SR

O P R A V A

Prosíme čitateľov, aby si v čísle 4/1996 na s. 253 v druhom riadku príspevku Dr. Kopsovej *Na margo úvah o slovenskom filozofickom disente* opravili slovo **identitnej** na **ineditnej**. Čitateľom i autorke sa ospravedľujeme.

V č. 4/1996 sa nám stala i ďalšia nemilá chyba. Ako autora príspevku „Možno cnosť učiť?“ na s. 258 sme uviedli Imricha Sklenku, ktorý je však prekladateľom textu. Text bol preložený z nemeckého originálu „Ist Tugend Lehrbar?“. In: Jürgen Eckardt Pleines: *Denkanstöße*. Deutscher Studien Verlag, Weinheim 1994, s. 138–148. Pánu Sklenkovi i čitateľom sa ospravedľujeme.

Redakcia